

CHARAKTERISTIKA

KONTROLNÍ SKUPINA ŽÁKŮ

LEKCE:

1. CHARAKTERISTIKA
2. CHARAKTERISTIKA VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ
3. CHARAKTERISTIKA – OPAKOVÁNÍ

VÝUKOVÉ CÍLE:

Žáci:

- ⇒ vyhledají v textu prvky charakteristiky,
- ⇒ uvedou na příkladech rozdíl mezi charakteristikou přímou a nepřímou,
- ⇒ vhodně nahradí stále se opakující slovesa použitá nesprávně v charakteristice,
- ⇒ vyjmenují vše, co popisujeme při vnější charakteristice,
- ⇒ ve skupině dokončí přirovnání a zapíše si je do sešitu,
- ⇒ do sešitu vytvoří mentální mapu s pojmy souvisejícími s popisem obličeje,
- ⇒ stručně charakterizují spolužáka, kterého si vyberou.

CHARAKTERISTIKA

(Slohová a komunikační výchova, 7. ročník,

1. lekce, kontrolní skupina)

PRÁCE S TEXTEM

Přečtěte si úryvek z knihy Divá Bára (B. Němcová).

Vyhledávejte prvky charakteristiky: věk, postava, obličej, chování...

DIVÁ BÁRA:

Bára dosáhla patnácti let a žádné děvče v celé dědině nemohlo se jí rovnat v síle a velikosti. Tělo její bylo hrubých kostí, silných svalů, přitom ale pravidelných forem. Mrštná byla jak pstruh. Pleti byla tmavohnědé, dílem od přirozenosti, dílem od slunce i větru, neboť si nikdy, ani v parném létu nezastřela tvář, jako to vesnická děvčata dělávala. — Hlava zdála se veliká, ale to dělalo množství vlasů, černých jak havran, dlouhých, ale hrubých jako žíně.

Čelo měla nízké, krátký tupý nos, ústa trochu velká a vyšpulené pysky, ale zdravé, červené jako krev. Zuby široké, silné, ale čisté. — Nejpěknější bylo u ní oko; a právě proto musela od lidí posměch snášet. Spírali jí, že má „oči buličí“. — Veliké měla oko, neobyčejně veliké a modré jak charpa, obrostlé dlouhou černou řasou.

Nad okem klenulo se husté černé obočí. — Když se Bára škaredila, podobala se její tvář obloze, černými mraky zatažené, z nichž se jen kousek oblohy modralo. — Ona se ale málokdy škaredila, leda když jí chasa nadávala, že má buličí oči, to jí oči hněvem sršely a mnohdy se až do pláče pustila.

Jakub ale vždy jí říkal: „Ty hloupá, co si z toho děláš, já mám také velké oči. — A nechsi jsou buličí, však to není nic zlého; vždyť se ta nemá tvář umí na člověka mileji podívat než ti tam!“ — Přitom obyčejně ukázal holí k dědině. — Pozdější léta ale, když přišla k síle, netroufala si chasa ubližovat jí, neboť za každou urážku dávala hned oplatky. Silní chlapci nebyli s to ji poprat; kde

nevystačila síla, tu užívala všelikých fortelů aneb si pomohla obratností. Tak si dobyla pokoje.

VÝKLAD

Charakteristika – přímá charakteristika pojmenovává vlastnosti člověka přímo, nepřímá charakteristika používá opisu jednotlivých vlastností (pomocí přirovnání nebo ukázky situace, příkladu chování...).

PROCVIČOVÁNÍ

Nepřímou charakteristiku vyjádřete přímo:

Utrácí moc peněz =

S nikým se nehádá =

Se vším vždy rád pomůže =

Často vypráví vtipy =

Práce mu jde od ruky =

Nikdy nedokončí zadanou práci =

Dává si na všem velmi záležen =

Z ničeho nemá strach =

Chodí vždy pozdě =

Neví, kde mu hlava stojí =

Dokáže udržet tajemství =

Co může, to pokazí =

VÝKAD – POKRAČOVÁNÍ

Osnova

Charakteristika začíná popisem **vzhledu** osoby (věk, postava, obličej a jeho rysy, oblečení...).

Pak následuje popis nejnápadnějších **vlastností** popisovaného.

Na závěr zhodnotíme popisovanou osobu jako **celek** a náš vztah k ní.

ÚKOL

Uvádějte přídavná jména popisující: vztah k lidem, vztah k práci, zájmy a schopnosti, další lidské vlastnosti...

Zapisujte do sešitu.

SAMOSTATNÁ PRÁCE

Podle písmen svého jména napište vnitřní charakteristiku sebe sama: Jaké vlastnosti máte? Jací jste? Proč?

VTIPNÁ, ENERGICKÁ, NÁPADITÁ, DOCHVILNÁ, USMĚVAVÁ, LASKAVÁ, AMBICIÓZNÍ...

Zkuste vymyslet takovou charakteristiku fiktivní osoby se jménem:

ŠKOLASTIKA (šikovná, kolektivní, oblíbená, láskyplná, atraktivní, stylová, trhlá, inteligentní, komunikativní, adaptabilní), FERDINAND (fádní, emancipovaný, rozmarný, dochvilný, intelektuální, noblesní, atraktivní, neodbytný, dekadentní)

Vytvořte k této osobě i charakteristiku vnější: Jak vypadá (věk, postava, obličej, vzhled, oblečení...)?

CHARAKTERISTIKA VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ

(Slohová a komunikační výchova, 7. ročník,

2. lekce, kontrolní skupina)

OPAKOVÁNÍ

Minulou hodinu jsme probírali charakteristiku. Vzpomenete si, jaké dva druhy rozlišujeme?

Vnitřní x vnější charakteristika.

Když popisujeme vlastnosti člověka opisem, je to charakteristika ...

přímá.

A opakem je charakteristika...

nepřímá.

VÝKLAD A ZÁPIS DO SEŠITU

CHARAKTERISTIKA VNĚJŠÍ

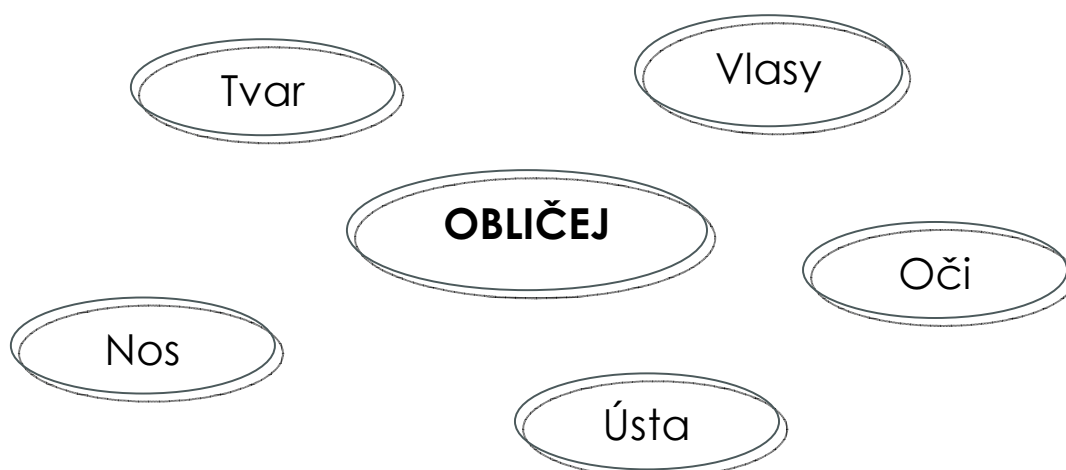
= popis osoby (vzpomeňte na popis, jeho druhy, zásady postupu při popisování osoby...).

Nejprve popisujeme **věk** (nebo třídu, do které popisovaná osoba chodí apod.).

Dále popisujeme **postavu**.

- o POSTAVA – napište, jaká může lidská postava být.
- o Společná kontrola, ostatní si připisují pojmy do sešitu.

V popisu následuje **obličej** – mentální mapování, zápis do sešitu:

Postupujeme od obecného ke konkrétnímu.

CHARAKTERISTIKA VNITŘNÍ

= popis charakterových vlastností člověka a jeho temperamentu (to, jaký člověk je, jak se chová, co rád dělá...).

ÚKOL

Pracovní list č. 2.

Temperament – pokuste se správně přiřadit:

SANGVINIK srdečný, upřímný, klidný, mírumilovný, upovídaný, impulzivní, netrpělivý, nestálý, duchapřítomný, aktivní, optimistický.

CHOLERIK přesvědčivý, nezávislý, vytrvalý, houževnatý, neústupný, tvrdohlavý, rozhodný, energický, vznětlivý, podrážděný.

FLEGMATIK mírumilovný, bezstarostný, přemýšlivý, uvážlivý, důvěryhodný, spolehlivý, těžkopádný, lenivý, odtazitý, pomalý, lhostejný.

MELANCHOLIK citlivý, plachý, rozpačitý, sentimentální, náladový, malicherný, úzkostlivý, smutný, hloubavý, laskavý.

SKUPINOVÁ PRÁCE

Každá skupinka dostane papír s předepsanými začátky přirovnání.

Úkolem je domyslet co nejvíce slov k přirovnáním. Jakmile budete hotovi, zapište si všechna tři přirovnání do sešitu.

Společná kontrola, vždy jeden ze skupiny přečte, co vytvořili, ostatní dávají pozor a mohou si zapisovat.

Příklady:

- je bledý jako ...
- je bystrý jako ...
- je černý jako ...
- je čilý jako ...
- je hezká jako ...
- je hluchý jako ...
- je hubený jako ...
- je chytrý jako ...
- je lehký jako ...
- je líný jako ...
- je ospalý jako ...
- je ostrý jako ...
- je ošklivá jako ...
- je pilný jako ...
- je sladký jako ...
- je štíhlá jako ...
- je utahaný jako ...
- je věrný jako ...
- je volný jako ...
- je zdravý jako ...
- je zmrzlý jako ...

CVIČENÍ

Pracovní list č. 2.

Přepracujte text. Nahradte opakující se sloveso „mít“, popřípadě vyjádřete skutečnost jinak:

Vlasta má vysokou hubenou postavu. Má husté vlasy a pod nimi má nízké čelo. Nos má tupý a malý. Ústa má také malá. Má hnědozelené oči a nad nimi mí mírně klenuté černé obočí.

Pozn.: Učebnice *Český jazyk pro 7. ročník základní školy (SPN)*, strana 173, cvičení 8.

Uvádějte přirovnání, v nichž se vyskytují tato jména:

Dudek, myš, ryba, holub, kůň, koza, husa, slepice, medvěd, špaček, moucha, klíště, veš, kanárek, úhoř, rak.

Pozn.: Učebnice *Český jazyk pro 7. ročník základní školy (SPN)*, strana 173, cvičení 9.

ÚKOL

Vysvětlete rčení:

Má klapky na očích. Z očí mu spadly šupiny. Chce oko za oko, zub za zub. Mohl si na tom vylámat zuby. Všude hraje první housle. Hraje prim. Tady je páté kolo u vozu. Dělá z komára velblouda. Nasadil mu brouka do hlavy. Spadl mu kámen ze srdce. Nemaluj čerta na zed! Nebylo mu moc do zpěvu. Brzo se postavil na vlastní nohy. Mám obě ruce levé.

CHARAKTERISTIKA – OPAKOVÁNÍ

(Slohová a komunikační výchova, 7. ročník,

3. lekce, kontrolní skupina)

PROCVIČOVÁNÍ

Zopakujte zásady charakteristiky.

Vyjádřete pomocí rčení:

Je chytrý, odvážný, štědrý, vtipný, nešikovný, mluvka, lakomý, rozpustilý.

K uvedeným vlastnostem uvádějte antonyma:

Bázlivý, pravdomluvný, pyšný, smutný, přívětivý, nešikovný, drzý, hbitý, opatrný, povrchní, lakomý, pečlivý...

Pozn.: Pracovní sešit Český jazyk 7 (Fraus), strana 53, cvičení 2.

ÚKOL

Vyberte si někoho ze třídy a písemně ho charakterizujte tak, aby ostatní uhádli, o koho se jedná.

Čtení ukázek – snažit se uhodnout, kdo je popisovaná osoba.

PRÁCE S TEXTEM

Pracovní list č. 3.

Opravte nedostatky a charakteristiku přepište:

Paní učitelka Černá mě má na matematiku. Učitelka je vyšší, má nakrátko ostříhané vlasy, černé jako havran. Často nosí červené kalhoty. Má hnědou pleť. U paní učitelky jsou krásné modré oči. Její nos je malý. Tuto učitelku dostala naše třída teprve poprvé letos na matematiku, ale už jsme si ji oblíbili. Naše nová učitelka je spravedlivá, nikomu nenadržuje. Když někdo umí, hned jí to zlepší náladu. Paní učitelku jsme dostali na matematiku a jsme rádi. Učitelka bydlí v Českém Brodě. Tak to by byl asi tak stručný popis.

Pozn.: Učebnice Český jazyk pro 7. ročník základní školy (SPN), strana 176,

cvičení 15.

CVIČENÍ

Doplňte přirovnání:

_____ jako osel, bystrý jako _____, rychlý jako _____,
_____, vysoký jako _____, _____ jako
medvěd, mazaný jako _____, _____ jako jedle,
tvrdohlavý jako _____, _____ jako straka,
_____ jako slimák, mrštný jako _____, líný jako
_____, _____ jako rybička, čiperný jako
_____, krásná jako _____, pilný jako _____,
vzteklý jako _____, _____ jako buk.

Pozn.: Pracovní sešit Český jazyk 7 (Fraus), strana 53, cvičení 1.